

Opis ratnog pljačkanja u Bosni

Author: Velma Šarić

Bivši policajac tvrdi da su se lideri bosanskih Srba pretvarali da ne vide lopovluk.

Piše: Velma Šarić iz Sarajeva (TU br. 658, 31. avgust 2010.)

Bivši visoko rangirani policajac opisao je ove sedmice kako je vrh rukovodstva bosanskih Srba ignorisao njegovu zabrinutost zbog krađa i pljačkanja koje su tokom 1992. izvršili pripadnici paravojskih snaga.

Nekadašnji pripadnik jugoslovenskih policijskih snaga, Milorad Davidović, svedočio je na poziv tužilaštva u procesu protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina, koji su optuženi za učešće u zajedničkom zločinačkom poduhvatu čiji je cilj bilo trajno raseljavanje ne-Srba sa teritorije koja je trebalo da bude obuhvaćena srpskom državom.

Stanišić i Župljanin se terete za zločine koji su u 20 opština širom Bosne i Hercegovine počinjeni u periodu od 1. aprila do 31. decembra 1992.

Župljanin je 1994. postao savetnik bivšeg predsednika bosanskih Srba i sadašnjeg haškog optuženika, Radovana Karadžića, a optužen je za istrebljenje, ubijanje, progon i deportaciju ne-Srba u severozapadnoj Bosni, u periodu od aprila do decembra 1992.

Stanišić je optužen za ubistvo, mučenje i okrutno postupanje prema nesrpskim civilima, kao i zbog toga što nije sprečio ili kaznio zločine koje su počinili njegovi potčinjeni. U optužnici protiv Stanišića se navodi da je on u aprilu 1992. bio imenovan za ministra u novoformiranom Ministarstvu unutrašnjih poslova (MUP), te je samim tim ušao i u vladu bosanskih Srba.

Obojica okrivljenih – čije su optužnice spojene u septembru 2008. godine – izjasnili su se kao nevini po svim tačkama.

Davidović je pre rata bio šef policije u bosanskom gradu Bijeljini, a potom i inspektor jugoslovenske državne policije (Služba unutrašnjih poslova, SUP). On je pojasnio da je u maju 1992., kada je bio poslat u Bosnu kako bi pomogao u osnivanju jedne specijalne jedinice policije bosanskih Srba, još uvek bio zaposlen u SUP-u.

Tužilac Tomas Hanis (Thomas Hannis) je Davidoviću predočio sadržaj jednog razgovora presretnutog u maju 1992., u kojem šef SUP-a, Petar Gračanin, obavestava Stanišića o tome da je već razgovarao sa Ratkom Mladićem i da bi Davidović trebalo da se sastane s njim.

Mladić je od 1992. do 1996. bio glavnokomandujući vojske bosanskih Srba, a Haški tribunal ga tereti za genocid, ratne zločine i zločine protiv čovečnosti.

„Razlog za sastanak s Ratkom Mladićem bio je taj što sam od njega mogao da tražim sve što mi je potrebno: oružje, municiju i sve drugo što je neophodno specijalnoj policijskoj jedinici“, rekao je svedok pred sudom.

Upravo je na sastanku s Mladićem – kojem je prisustvovao u društvu lidera bosanskih Srba, Radovana Karadžića – Davidović, kako tvrdi, ukazao na to da mnogi srpski dobrovoljci pljačkaju muslimansku imovinu, te zatražio da to prestane.

„Deset do 15 minuta nakon što je sastanak s Mladićem počeo, Radovan Karadžić je ušao u istu prostoriju“, kazao je Davidović. „Iskoristio sam njegov dolazak da ih obojicu obavestim o otimačinama i pljačkama koje su vršili pripadnici oružanih snaga, rezervnog sastava i neformalnih grupa koje su ordinirale na području Vraca i upadale u stanove, odnoseći imovinu koju bi tamo zatekli.“

Mladić je predložio da opljačkana imovina bude skupljena na jedno mesto, kako bi onda mogla biti prosleđena Srbima – kazao je svedok.

„General Mladić je tražio da se napravi centralizovano skladište i da se sva ukradena imovina, koja bude pronađena kod ljudi, kasnije prosledi porodicama palih boraca ili negde drugde, gde je neophodna“, rekao je on.

Davidović je rekao i da se Karadžić sa time načelno složio, ali da je istakao kako pljačkaši ne treba da budu kažnjeni, kako bi se sprečile tenzije između srpskih snaga.

„Karadžić je rekao kako uvek moramo paziti da Srbin nikada ne udari na Srbina ili, ne daj Bože, da neki Srbin možda i ubije drugog Srbina, šta god da je taj Srbin mogao uraditi ili je uradio“, kazao je svedok.

Davidović je rekao da je o pljačkama obavestio i Stanišića, nakon čega je potonji odgovorio da „ovo je rat, a ti zločini su normalni za vreme rata“.

Na tužiočevo pitanje o srpskim jedinicama koje su odvozile vozila iz sarajevske fabrike automobila TAS, Davidović se prisetio kako je Stanišić rekao da je „Karadžić odobrio da pripadnici policije bosanskih Srba preuzmu vozila iz TAS-a. Trebalo je da ona budu prodana, a novac od toga je trebalo da bude iskorišćen za kupovinu policijske opreme.“

Tokom unakrsnog ispitivanja, Stanišićev branilac Slobodan Cvijetić je Davidoviću postavljao pitanja koja su se ticala njegove druge posete Bosni, u julu 1992. Njegov je zadatak bio da razoruža i privede pripadnike paravojnih jedinica koji su bili povezani sa bosanskim Srbima, a on je pred sudom kazao kako mu je Stanišić dao „apsolutnu vlast“ da ih uhapsi.

Davidović je primetio da su vlasti bosanskih Srba na samom početku i pozvale paravojne dobrovoljce da dođu. On je rekao da su ih one tolerisale i održavale veze sa tim jedinicama sve dok se to nije postalo smetnja.

„Pitanje je kako su ti ljudi mogli da rade ono što su radili naočigled legalnih vlasti“, kazao je on. „Lokalno rukovodstvo nije bilo nezavisno; oni su sprovodili politiku Srpske demokratske stranke [SDS], koja je bila vladajuća partija u RS-u [Republika Srpska]. SDS je planirao politiku etničkog čišćenja Muslimana sa svih područja na kojima su živeli. Ko god da tvrdi suprotno, ja . . . tvrdim da su oni to radili svesno, planski i organizovano. Nije to bio slučaj samo u Bijeljini, Zvorniku i Brčkom, nego i širom Republike Srpske.

„Lokalne vlasti i policija bile su povezane sa paravojnim formacijama sve dok su one pljačkale nesrpsku imovinu i stvarale atmosferu straha. Tek kad su one postale nezavisne i počele da krađu čak i od Srba, [vlasti bosanskih Srba] su shvatile kako se nešto mora preduzeti.“

Stanišić se Haškom tribunalu predao u martu 2005. Župljanin se skrivao sve do juna te godine, kada je uhapšen u gradu Pančevu (u neposrednoj blizini srbijanske prestonice, tj. Beograda).

Suđenje se nastavlja.

Velma Šarić je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Location: Balkans

Topic: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/opis-ratnog-plja%C4%8Dkanja-u-bosni>